

3. Алиев М. Н. Становления и перспективы развития системы пенсионного обеспечения в Азербайджанской Республике (правовые проблемы). – Баку: Бакинский Университет, 2003. – С. 37 (на азербайджанском языке).
4. Захаров М. Л., Тучкова Э. Г. Право социального обеспечения России. Учебник. – М.: Волтерс Клувер, 2004.
5. Мурадов Ф. Понятие международно-правового регулирования социального обеспечения // Актуальные проблемы государства и права в Азербайджанской Республике: Сборник научных статей. Вып. 18. – Баку: Адилоглу, 2007. – С. 244-250 (на азербайджанском языке).

Мармилова Т. Д., ОНЮА

ТИПОЛОГІЯ МИТНИХ ПІЛЪГ ТА ПРЕФЕРЕНЦІЙ

Статья посвящена исследованию содержания таможенных льгот и дифференциации их на основе выделения характерных признаков. За основу типологии взята цель их предоставления. Льготы предложено классифицировать на экономические, льготы на выполнение определенных функций, льготы целевого назначения.

The article is devoted to the research of the essence of customs benefits and their classification on grounds of distinctive signs. According to the objects of giving, benefits are proposed to be divided on economic benefits; benefits, given with the aim of carrying out definite functions; benefits, given for a specified purpose.

Сьогодні регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється шляхом застосування як тарифних, так і нетарифних засобів. Такі засоби відтворюють регулювання зовнішньої торгівлі шляхом застосування відповідно заходів економічного та адміністративного впливу.

Однак, Світова організація торгівлі, членом якої є Україна, має на меті звести торговельні бар'єри між державами лише до встановлення тарифів і перевести квоти, технічні бар'єри та інші інструменти нетарифного регулювання у фінансовий еквівалент та лібералізувати міжнародну торгівлю шляхом зменшення тарифів.

Митні пільги є важливим інструментом тарифного регулювання, специфічним засобом митної політики, спрямованим на заохо-

чення імпортування товарів, захищаючи, таким чином, інтереси споживачів, надання зустрічних поступок, захищаючи інтереси товаровиробників, сприяє підвищенню конкурентноспроможності товарів національних товаровиробників [1].

Хоча даній проблемі присвячені роботи як вітчизняних науковців В. І. Дудчак, С. В. Ківалова, Б. А. Кормича, О. В. Мартинюк, О. М. Мальського та А. М. Ягольник, Б. П. Яреми так і російських вчених А. Д. Ершова, К. А. Сизової, К. А. Бекяшева, Є. Г. Моїсєєва та інших, не висвітленим залишається поставлене питання в умовах змін у зовнішньоторговельному режимі країни, що пов'язано зі вступом України до Світової організації торгівлі, та нами не було знайдено підходу до класифікації пільг з метою впливу на практичну реалізацію.

В теорії під митною пільгою розуміється будь-яке вилучення з існуючих в митно-правовій сфері правил. В залежності від того, в якій сфері митної справи робиться виключення, І. В. Тимошенко розподіляє митні пільги на: 1) пільги з митного оформлення і митного контролю; 2) пільги зі сплати митних платіжів (тарифні пільги).

Перші надаються стосовно товарів і транспортних засобів, що знаходяться у власності представництв іноземних держав і міжнародних організацій, посадових осіб і допоміжного персоналу таких представництв і організацій та інших і полягають в звільненні товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон, від певних форм митного контролю і в спрощенні процедури їх митного оформлення.

Другі – стосовно товарів, що переміщуються через митний кордон, у вигляді повернення раніше сплаченого мита і інших податків і зборів, звільнення від їх сплати, зниження ставок мита і встановлення квот на преференційне ввезення та вивезення товарів [2].

Залежно від сфери застосування О. В. Прядко класифікує митні пільги:

- щодо митного оформлення;
- зі сплати податків і зборів, стягуваних митними органами;
- щодо митного контролю [3].

Така класифікація, на нашу думку, є не зовсім вдалою, оскільки бере за основу розподілу неоднорідні ознаки. Більш доречним видається диференціювання пільг на тарифні та нетарифні (процедурні).

Деякі автори під митною пільгою розуміють надання на умовах взаємності чи в односторонньому порядку пільги стосовно товару, який переміщується через митний кордон України [4].

Деякими авторами пропонується класифікація митних пільг в залежності від форми їх надання, на підставі якої виділяють:

- повернення раніше сплаченого мита,
- звільнення від сплати мита,
- зниження митної ставки,
- встановлення тарифних квот на преференційне ввезення чи вивезення товарів [5].

Але і така класифікація має певні недоліки, адже звільнення від сплати мита може виступати в якості нульового тарифу, а може бути і пільгою. В першому випадку товар звільняється від митного обкладення незалежно від кріни походження чи осіб, які здійснюють його переміщення. Передбачені умови є загальними для всіх, а це суперечить самій ідеї пільги – наявності більш сприятливих умов, наданню переваг. А тому таке звільнення від митного обкладення не є пільгою.

В цілому ж з аналізу наукових концепцій митних пільг і преференцій вбачається, що існує чимало підходів до класифікації вказаних переваг. Але на нашу думку, більш доцільним є взяття за основу класифікації митних пільг мету їх надання.

Обрання вказаної підстави для диференціювання пільг обумовлено самим призначенням пільг, що виконують не тільки функцію регулятора зовнішньої торгівлі, але й подекуди мають політичний характер або застосовуються для вирішення внутрішніх потреб держави.

За цією ознакою, типологія митних пільг виглядає наступним чином:

- митні пільги економічного характеру (тарифні пільги та преференції);
- митні пільги що надаються на здійснення певних функцій;
- митні пільги цільового призначення.

Виокремлення “економічних” пільг обумовлено наявністю ознак, за якими переваги можуть бути об’єднані до вказаної групи. Такими ознаками є те, що пільги:

- полягають в наданні тарифних переваг, а саме: звільняють від сплати мита, знижують рівень митного обкладення або виступають у вигляді квот для преференційного ввезення товарів;

– виступають регулятором зовнішньоторговельних відносин, тобто переміщені предмети потрапляють для вільного обігу на митну територію країни.

Таким чином, головною функцією економічних пільг є регулювання зовнішньої торгівлі.

Саме тому питання надання країнами преференцій в зовнішньоторговельних відносинах стало предметом пильної уваги та контролю з боку найавторитетнішої в сфері регулювання світової торгівлі і митних правил організації – Світової організації торгівлі.

МКУ диференціює тарифні пільги (тарифні преференції) та митні пільги, що надаються представництвам іноземних держав, міжнародних організацій, представництвам іноземних фірм та офіційним особам на території України, а також дипломатичним представництвам України, що знаходяться за кордоном, виділяючи останні окремо в главі 50.

Такі пільги відрізняються, в першу чергу, колом користувачів, що обмежене. Митними пільгами користуються:

- дипломатичні представництва іноземних держав,
- голова дипломатичного представництва іноземної держави і члени дипломатичного персоналу представництва,
- співробітники адміністративно-технічного персоналу дипломатичного представництва,
- консульські установи іноземних держав і члени їх персоналу,
- при переміщенні дипломатичної пошти та консульської вализи через митний кордон України,
- іноземні дипломатичні і консульські кур'єри,
- представники і члени делегацій іноземних держав,
- міжнародні організації, представництва іноземних держав при них, а також їх персонал,
- посадові особи представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні.

Окрім обмеженого кола адресатів, характерною ознакою митних пільг є те, що крім тарифних переваг, вони також надають переваги при здійсненні митних процедур. Так, наприклад, відповідно до ст. 286 МКУ дипломатичні представництва іноземних держав можуть ввозити на митну територію України товари, призначені для офіційного коритсування із звільненням від митного огляду та сплати податків і зборів.

Як вбачається з положень ч. 1 ст. 66 МКУ підставою для звільнення від окремих форм митного контролю є міжнародні угоди, укладені в установленному законом порядку.

Наприклад, Консульська Конвенція між Україною та Республікою Болгарія, ратифікована Законом України від 01.12.1998 року, передбачає випадки звільнення від мита і митного контролю. Так, статтею 44 встановлюється, що особистий багаж консульської посадової особи звільняється від митного контролю. Він може контролюватися компетентними органами держави перебування, якщо існують серйозні мотиви вважати, що багаж містить предмети, ввезення і вивезення яких заборонено законами і правилами держави перебування або карантинними правилами [6].

Аналогічні положення закріплені статтею 28 Консульської конвенції між Україною та Італійською республікою, ратифікованої Законом України від 12.01.2005 року, та в інших двосторонніх угодах за участі України.

Слід зауважити, що користування пільгами у вигляді звільнення від процедури митного контролю не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон країни.

З положень глави 50 МКУ вбачається ще одна ознака митних пільг, а саме: товари переміщуються для офіційного користування, тобто ввезені товари необхідні для виконання згаданими суб'єктами своїх функцій.

З проведеного аналізу норм національного права можна дійти висновку, що ознаками митних пільг є:

- обмежене коло користувачів;
- надання тарифних і нетарифних переваг;
- переміщення товарів для офіційного користування.

О. В. Прядко позначає вказані пільги як митні привілеї і вказує на таку їх специфічну ознаку, як принцип взаємності.

Норми національного законодавства щодо встановлення митних пільг підкріплюються відповідними міжнародними угодами.

З цього приводу слід згадати Віденську конвенцію про дипломатичні зносини від 18.04.1961 року та Віденську конвенцію про консульські зносини від 24.04.1963 року.

Законодавством України передбачено чимало можливостей переміщення через митний кордон держави товарів із звільненням від митного обкладення, однак використання таких можливостей

передбачає наявність певних умов. Іншими словами, тарифні пільги надаються для переміщення товарів для досягнення певної мети, для їх цільового використання. Такі вимоги щодо цільового призначення підкріплюються контролем за їх виконанням і застосуванням заходів в разі їх порушення.

Як правило, “цільові пільги” надаються на підставі міжнародних угод і, зазвичай, полягають в односторонньому наданні переваг.

З зазначеного випливає, що характерними ознаками вказаних пільг є наступні:

- цільове використання переміщених предметів;
- односторонній характер пільг;
- джерелами цільових пільг є, як правило, міжнародні угоди.

Одноєю з таких угод є Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 року. Вказана конвенція звільняє від обкладення мита запасні частини, обладнання, бортові запаси та інші матеріали, які імпортуються іноземними експлуатантами повітряних суден у зв'язку з виконанням міжнародних перевезень в рамках Конвенції про міжнародну цивільну авіацію [7].

Україною також укладено й інші угоди, що є підставою для звільнення від обкладення митом окремих категорій товарів.

Усю сукупність зазначених угод можна класифікувати за адресатами на такі, що укладені з:

- міжнародними організаціями;
- державами.

Так, до першої групи відносяться, наприклад, договори з Європейським банком реконструкції та розвитку, Організацією Об'єднаних Націй, НАТО тощо.

Укладення всіх цих угод спрямоване на встановлення митних пільг до товарів, що ввозяться згідно договорів.

Цільове використання переміщених товарів гарантується контролем з боку держави. Порушення умов надання пільг є підставою для стягнення мита в повному обсязі.

Таким чином, ми можемо говорити про можливість класифікації митних пільг в залежності від цілей їх застосування на три основні групи: пільги надані з метою регулювання зовнішньоторговельних відносин, пільги, що мають на меті полегшення здійснення представницьких функцій, та пільги які встановлені з метою забезпечення виконання державних цільових програм. На нашу думку саме такий підхід дозволяє найбільш повно розкрити зміст та особливості реалізації даного виду заходів митної політики держави.

Література:

1. Ківалов С. В. Митна політика України / С. В. Ківалов, Б. А. Кормич. – Одеса: Юридична література, 2002. – С. 167.
2. Тимошенко И. В. Таможенное право России: курс лекций / Тимошенко И. В. – [2-е изд.]. – М.: ПРИОР, 2002. – С. 326.
3. Прядко О. В. Митні пільги і тарифні преференції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук: спец 12.00.07 “Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / О. В. Прядко. – Харків, 2008. – 19 с.
4. Гринько И. С. Внешнеторговые сделки / Гринько И. С. – Суми: Реал. – 1994. – С. 30.
5. Гребельник О. П. Основы митной sprawy: Навчальний посібник / Гребельник О. П. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – С. 130.
6. Митний кодекс України: Науково-практичний коментар / [Комзюк А. Т., Погрібний О. О., Калюжний Р. А. та ін.]. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – С. 120.
7. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 07 грудня 1944 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_038.

Мурсалов Э. Р., ИФСП НАН Азербайджана

ПОНЯТИЕ И СОДЕРЖАНИЕ ПРИНЦИПА ЗАКОННОСТИ В УГОЛОВНОМ ПРАВЕ

В статье проведен анализ принципа законности в уголовном праве. Принцип законности в уголовном праве отображается в точной согласованности используемых норм к содержанию действительных обстоятельств по определенному делу, в связи с которым применяется норма права.

In the article the analysis of principle of legality in a criminal law is conducted. Principle of legality in criminal law is expressed in exact conformity of used norm to its maintenance and actual circumstances of a concrete case in connection with which the norm of the right is applied.

Как известно, по своему содержанию принципы уголовного права разделяются на две группы: а) общие принципы уголовного права; б) специальные принципы, присущие именно уголовному праву, раскрывающие свойственные особенности, основополагающие начала, характерные черты именно этой отрасли права. Особое место в системе принципов уголовного права занимает